

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Suzanne Collins
SUNRISE ON THE REAPING

Copyright © 2025 by Suzanne Collins
All rights reserved.

Translation Copyright © 2025 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05575-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Suzan Kolins

OSVIT DANA ŽETVE

Prevela Branislava Maoduš

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2025.

Za Ričarda Redžistera

„Sva propaganda je laž, čak i kada čovek govori istinu. Mislim da to i nije važno dokle god čovek zna šta radi i zašto.“

Džordž Orvel

„Istina izgovorena sa namerom zlom gora je od svake laži u ljudskom umu začetom.“

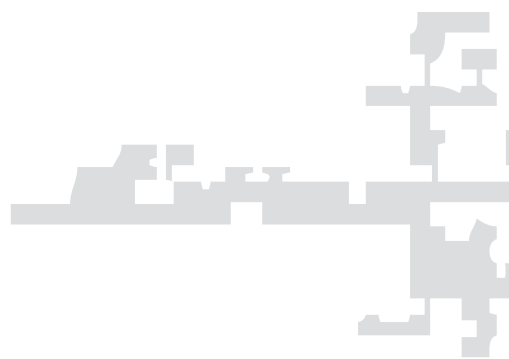
Vilijam Blejk

„Ništa toliko ne iznenađuje one koji filozofski razmatraju ljudska pitanja od lakoće sa kojom manjina vlada većinom; i bezuslovne pokornosti kojom ljudi predaju lična uverenja i strasti u ruke svojih vladara. Kada pogledamo na koji se način ovo čudo ostvaruje, otkrićemo da, budući da je sila uvek na strani onih kojima se vlada, vladare ne podržava ništa do mišljenja. I stoga se vlada temelji isključivo na mišljenju; i ovo načelo važi i za vlast koja je najviše despotska i militantna, kao i za onu koja je najslobodnija i najpopularnija.“

Dejvid Hjum

„Da sunce sutra neće izaći, nije ništa manje razumljiva tvrdnja i ne podrazumeva veću kontradikciju od tvrdnje da hoće.“

Dejvid Hjum

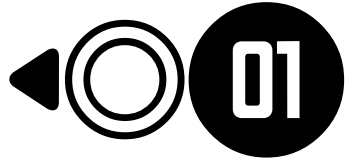

PRVI DEO

„Rodendan“

„Srećan rođendan, Hejmiču!“

Prednost rođenja na dan žetve jeste u tome što na svoj rođendan možete da spavate duže. No odatle sve samo gore biva. Oslobođanje od nastave teško da može da ublaži užas izvlačenja u žetvi. Čak i ako to preživite, nikome nije do torte nakon što vidi kako dvoje dece odvlače u Kapitol na klanje. Okrećem se i navlačim čaršav preko glave.

„Srećan rođendan!“ Moj desetogodišnji brat Sid drmusa mi rame. „Rekao si da te budim. Rekao si da želiš da odeš u šumu po danu.“

Istina je. Nadam se da ću završiti posao pre ceremonije da bih posle podne mogao da se posvetim dvema stvarima koje najviše volim – traćenju vremena i druženju sa mojom devojkom, Lenorom Dav. Majka mi otežava uživanje u svakoj od ovih aktivnosti, redovno mi govoreći kako nijedan posao za mene nije suviše težak, ni prljav ni nezgodan i da čak i najsiromašniji mogu da skrpe nekoliko penija da prebace jade na drugoga. No s obzirom na dvojna dešavanja današnjeg dana, mislim da će mi dati malo slobode pod uslovom da izvršim obaveze. Tvorci Igara mogli bi meni da poremete planove.

„Hejmiču!“, kuka Sid. „Sunce izlazi!“

„U redu, u redu. Ustao sam i ja.“ S madraca se izvrćem pravo na pod pa navlačim šorts od džaka za brašno koje nam je vlada dala. Reči

OBEZBEDIO KAPITOL završavaju mi raširene preko dupeta. Moja majka ništa ne baca. Rano je ostala udovica nakon što mi je tata umro u požaru u rudniku, podigla je mene i Sida prihvatajući da pere veš i koristeći što je mogla da iskoristi. Pepeo drveta iz ognjišta koristi za sapun od lužine. Ljuske od jaja melje za baštensko đubrivo. Jednog dana će ovaj šorts iscepati u trake i uplesti u ćilim.

Oblačim se pa bacam Sida nazad u njegovu postelju, a on se zavlači pod pačvork jorgan. U kuhinji grabim komad kukuruznog hleba, čast za rođendan umesto zrnastog tamnog hleba od brašna iz Kapitola. Mati napolju štapom već meša vreli kotao pun odeće, a mišići joj se napinju dok okreće rudarske treger-pantalone. Tek joj je trideset pet godina, ali su joj životne žalosti već usekle bore u lice, kako to obično biva.

Mati me primećuje na vratima, pa briše čelo. „Srećan ti šesnaesti rođendan. Sos je na šporetu.“

„Hvala, majko.“ Pronalazim šerpu sa kuvanim šljivama pa stavljam malo sosa na hleb pre nego što izađem. Pronašao sam ih u šumi pre neki dan, ali prijatno je iznenađenje jesti ih vrole i zaslađene šećerom.

„Moraš da napuniš cisternu danas“, kaže majka dok prolazim pored nje.

Imamo hladnu vodu, ali ona teče toliko slabim mlazom da je potrebna čitava večnost da se napuni kofa. Imamo i posebno bure čiste kišnice koju dodatno naplaćuje jer je odeća mekša kada se njome pere, ali za većinu veša koristi vodu iz zdenca. Sa pumpanjem i izvlačenjem vode, punjenje cisterne je posao koji, čak i uz Sidovu pomoć, oduzima dva sata.

„Može li da sačeka sutra?“, pitam.

„Ponestaje mi vode, a imam brdo veša za pranje“, odgovara.

„Onda posle podne“, kažem trudeći se da sakrijem ljutnju. Ako se žetva obavi do jedan, i pod pretpostavkom da ne budemo deo ovogodišnje žrtve, vodu mogu da završim do tri i stignem da se vidim sa Lenorom Dav.

Magleni prekrivač zaštitnički se obavlja oko trošnih, sivih kuća Šava. Bio bi to utešan prizor da nije bilo povremenog plača dece

progonjene i u snovima. U proteklih nekoliko nedelja su, kako su se Pedesete Igre gladi približavale, ti zvuci postali češći, baš kao i teskobne misli koje se trudim da zauzdam. Četvrtvekovno zatomljenje. Dvostruko više dece. Ne vredi brinuti, kažem sebi, ništa ti tu ne možeš. Kao dvostruke Igre gladi odjednom. Nema načina da se kontroliše ishod žetve, niti ono što sledi. Zato ne hrani košmar. Ne dozvoli sebi paniku. Nemoj to pružiti Kapitolu. Već su dovoljno uzeli.

Sledim praznu čađavu ulicu do brda na kom je groblje rudara. Gomila grubo izrađenih spomenika poput šiljaka štrči na padini. Ima tu svega, od nadgrobnih spomenika sa urezanim datumima i imenima do drvenih dasaka sa kojih se ljušti farba. Moj tata je sahranjen na porodičnoj grobnoj parceli. Parcela za Abernatijeve, i svima nam je dovoljan jedan spomenik od krečnjaka.

Nakon što sam se žurno uverio da nema svedoka – nema ovde mnogo ljudi, a svakako ih nema u zoru – provlačim se ispod ograde u šumu izvan Distrikta 12, pa započinjem pešačenje ka destileriji. Destilovanje belog alkohola sa Hati Mini rizičan je posao, ali je piknik u poređenju sa ubijanjem pacova ili čišćenjem poljskih klozeta. Očekuje od mene naporan rad, ali i ona sama naporno radi i premda je pregazila šezdesetu, može da uradi više od upola mlađih. Mnogo je tu teškog fizičkog posla. Sakupljanje drveta za vatru, tegljenje žita, unošenje punih boca i donošenje praznih na punjenje. Tu ja preuzimam. Ja sam Hatina mazga.

Zastajem na onome što nazivamo centralni magacin, parče gole zemlje skriveno oborenim granama vrbe gde Hati odlaže zalihe. Čekaju me dva džaka kukuruza u zrnu, pa prebacujem po jedan džak preko svakog ramena.

Do destilerije idem pola sata i tu zatičem Hati kako meša sladnu kašu pored ostataka male vatre.

Pruž mi drvenu kutlaču dugačke drške. „Evo, promešaj.“

Spuštam džakove pod nadstrešnicu pod kojom držimo zalihe, pa pobedonosno podižem kutlaču. „Opa, unapređenje!“

Novina je što mi je dozvolila pristup sladnoj kaši. Možda počinje da me obučava da joj jednog dana postanem partner. Imali bismo veću ponudu kada bismo oboje radili sve vreme, i uvek je potražnja veća nego što ona može da zadovolji, čak i za onom brljom od žita iz Kapitola koja tera suze na oči. Pogotovo za njom, jer je dovoljno jeftina da i rudari mogu da je kupe. Dobro piće kupuju razuzdani vojnici – mirovnjaci, to jest – i bogatiji svet iz grada. Ali krijumčarenje alkohola je nezakonito na desetak različitih načina i sve što bi trebalo je novi glavni mirovnjak – neki koji sam nije sklon žestini – pa da nas bace u klade na trgu, ili još i gore. Rudarenje je težak posao, ali vas zbog njega ne vešaju.

Dok Hati pakuje boce belog alkohola od pola litre u korpu obloženu mahovinom, ja se spuštam u čučanj i povremeno mešam sladnu kašu. Nakon što se malo rashladila, točim je u duboku kofu, a ona dodaje kvasac. Nosim sladnu kašu pod nadstrešnicu, da se fermentiše. Danas ne destiluje alkohol jer ne želi da dim privuče pažnju ako sunce istopi maglu. Naši lokalni mirovnjaci možda se i prave da ne vide Hatinu destileriju i njenu tezgu u Hobu, starom skladištu koje nam služi kao crno tržište, no ona brine da bi njihove kolege iz Kapitola mogle da nas opaze iz vazduha iz svojih zamaskiranih letelica. Danas nema ni dovlačenja boca pa sečem drva za tu nedelju. Nakon što sam dopunio hrpu, pitam šta je još potrebno da se uradi, a ona samo otresa glavom.

Omilela mi je jer mi povremeno dobaci pokoju miloštu. Ne uz platu koju daje mojoj majci, već tako što mi tutne ponešto krišom. Šaku zrna kukuruza da odnesem Lenori za njene guske, pakovanje kvasca koji mogu da trampim u Hobu, a danas za bocu belog alkohola samo za mene. Smeši mi se i pokazuje slomljene zube i kaže: „Srećan rođendan, Hejmiču. Nešto mislim, ako si dovoljno star da ga praviš, dovoljno si star i da ga piješ.“

Moram da se složim, i premda sam ne pijem, rado ću uzeti bocu. Lako mogu da je prodam, ili trampim, ili ću je možda poslati ujaku Lenore Dav, Klerku Karmajnu, ne bih li ga odobrovoljio. Čovek bi pomislio da je sin pralje dovoljno bezopasan, ali mi Abernatijevi bili

smo u svoje vreme poznati buntovnici i izgleda da još uvek mirišemo na pobunu, podjednako zastrašujuću i zavodljivu. Nakon smrti mog oca, širile su se glasine da požar nije bio nezgoda. Neki kažu da je on poginuo sabotirajući rudnik, drugi da je njegova ekipa bila meta šefova iz Kapitola jer su bili čopor bundžija. Tako da bi to mogao biti problem moje loze. Nije da Klerk Karmajn voli mirovnjake, ali nije ni da će ih izazivati. A možda mu se samo ne dopada što njegova nećaka jurca naokolo sa krijumčarom alkohola, premda je to stalan posao. Pa, ma šta bio razlog, retko mi kada uputi nešto više od osornog klimanja glavom, a jednom je Lenori Dav rekao da sam ja od onih što umiru mladi i mislim da nije time želeo da me njoj preporuči.

Hati jauče kada je impulsivno zagrlim. „O, dosta s tim. Još uvek ideš sa onom malom što je od Kavija?“

„Bogami, pokušavam“, kažem smejući se.

„Idi onda njoj smetaj. Nisi mi danas više od koristi.“ Ubacuje mi mericu zrna kukuruza u šaku pa me tera. Stavljam kukuruz u džep pre nego što se predomisli u vezi sa najboljim poklonom: neočekivanim vremenom sa mojom devojkom. Znam da bi verovatno trebalo da krenem kući i počnem da punim cisternu, ali ne mogu da odolim pomisli na nekoliko ukradenih poljubaca. Rođendan mi je i, bar jednom, cisterna može da čeka.

Magla se razilazi dok trčim kroz šumu ka livadi. Većina ljudi primećuje njenu lepotu, ali je Lenora Dav zove prijateljicom gonjenih jer može da pruži skrovište od mirovnjaka. Sklona je da na sve gleda mračno, ali možda se to i može očekivati od nekoga nazvanog po mrtvoj devojci. Pa, pola imena dobila je po mrtvoj devojci po imenu Lenora u jednoj staroj pesmi, a pola po nijansi sive što sam saznao na dan kada sam je sreo.

Bilo je to u jesen nakon što sam napunio deset godina i kada sam se prvi put provukao ispod ograde koja okružuje naš distrikt. Otvraćali su me od toga i zakon i pretnja divljih grabljivica koje su retke ali stvarne. Moj prijatelj Berdok najzad me je nagovorio rekavši kako on to stalno radi i kako to nije ništa posebno, i da još uvek tu mogu da se

pronađu jabuke ako umeš da se penješ. A ja sam umeo da se penjem i voleo sam jabuke. A kako je on bio mlađi od mene, osećao bih se kao velika kukavica da nisam.

„Želiš li nešto da čuješ?“ pitao je Berdok nakon što smo zašli duboko u šumu. Zabacio je glavu i zapevao onim svojim neverovatnim glasom. Visokim i milim kao glas odrasle žene, ali čistijim, nimalo treperavim. Sve kao da je utihnulo, a tada kao da su brbljive kreje počele da preuzimaju pesmu. Znao sam da pevaju za druge ptice, ali nikada ih pre nisam čuo da pevaju za ljude. Prilično impresivno. Dok jabuka nije tresnula pravo Berdoku na glavu i prekinula ga.

„Ko to krešti na moje ptice?“ pitao je glas neke devojke. Ugledah je, na šest metara visine, opruženu na grani kao da živi na njoj. Neurednih kikica i prljavih bosih nogu, jela je jabuku, a u ruci držala malu knjigu umotanu u tkaninu.

Berdok je nakrivio glavu i nasmejao se. „Hej, rođako! Dozvoljeno ti je da ovamo dolaziš sama. Jer meni, bogami, nije.“

„Pa, nisam te videla“, rekla je.

„Ni ja tebe. Dobaci nam neku, molim te?“

U odgovor je stala na granu pa počela da skakuće gore-dole na njoj i zasipa nas jabukama.

„Čekaj, imam džak kod luka.“ Berdok je otrčao, a ona se spustila niz grane pa zanjihala i skočila na tlo. Nije ona bila jedna od Berdokovih rođaka iz Everdina, ali sam znao da ima dalje rođake sa majčine strane. Viđao sam je u školi – pomalo je bila stidljiva, činilo mi se, ali nisam je poznavao da bih razgovarao s njom. Nije žurila da to promeni, samo je stajala tamo i odmeravala me dok nisam prekinuo tišinu.

„Ja sam Hejmič.“

„Ja sam Lenora Dav.“

„Dav* kao ptica?“

„Ne. Kao boja.“

„A koja je to boja?“

---

* Dove, grlica. (Prim. prev.)

„Boje kakve je i ptica.“

Tu mi se zavrtilo u glavi i pretpostavljam da nikada zapravo i nije prestalo da mi se vrti u glavi. Nakon škole pozvala me je da pogledam raskupusani rečnik i pokazala reč. *Grličjesiva boja. Topla siva boja sa blagim ljubičastim ili ružičastim odsjajem.* Njena boja. Njena ptica. Njeno ime.

Posle toga sam počeo da primećujem mnoge stvari na njoj. Skrivenne mrvice boje na njenom izbledelom kombinezonu i košulji, jarkoplavu maramicu u džepu, traku boje maline sa unutrašnje strane manžetne. Da brzo završava školske zadatke, ali ne skreće pažnju na sebe već samo zuri kroz prozor. Zatim sam primetio kako joj se prsti pomeraju i pritiskaju zamišljene dirke. Sviraju melodije. A petom je, izuvši cipelu, nečujno na drvenom podu udarala ritam. Kao i svim Kavijima, muzika joj je bila u krvi. Ali je manje bila zainteresovana za lepe melodije, a više za opasne reči.

*Čoveka vešaju, ženu šibaju
Ako s javne zemlje gusku otimaju
Al' dušmane veće puštaju
Što od guske zemlju otimaju.*

Užitak je slušati je kako peva, jer nikada ne peva u javnosti. Niko od Kavija ne peva javno. Njeni ujaci su pre muzičari nego pevači, pa samo sviraju melodije, a pesmu ostavljaju publici ako je ona tako raspoložena. Lenora Dav više voli da ovako peva. Kaže da ima preveliku tremu da peva pred ljudima. Grlo joj se stegne.

Klerk Kajman i njen drugi ujak, Tam Amber, podigli su je nakon smrti njene majke na porođaju, a tata joj je oduvek bio pomalo zagonetan. Nisu joj oni krvni rod, jer je ona Berdova, ali Kaviji se staraju o svojim. Dogovorili su se sa gradonačelnikom u čijoj kući se nalazi jedini pravi klavir u Distriktu 12. Lenora Dav može da vežba na njemu ako svira za vreme povremene večere ili skupa. U izbledejoj zelenoj haljini, kose vezane vrpcom boje slonove kosti i usnama obojenim

narandžastim karminom. Kada njena porodica za novac nastupa širom Distrikta 12, ona se snalazi sa instrumentom koji sada svira, a koji ona naziva njenom melodijskom kutijom.

*Zakon traži iskupljenje
Za svako otimanje,
Al' kazne nema, za dame i gospodu finu,
Kada sve ti tvoje oduzmu.*

Ovu pesmu ujaci joj ne dozvoljavaju da svira u gradonačelnikovoju kući. Čak ni kada nastupa širom Distrikta 12. Postoji opasnost da bi neki mogli da znaju reči i da bi mogli da izazovu nered. Suviše je buntovna. I moram reći da se slažem sa Klerkom Karmajnom i Tamom Amberom. Što tražiti nevolju? Ima nje dovoljno i kad se ne priziva.

*Umaći neće koji nesrećni i ubogi
Zakon da prekrši ako se uroti.
Tako bit mora sve dok trpe
One koji se zakon da pišu urote.*

Gledam livadu. Skrivena je, ali svi znamo da oči vrebaju sa svih strana. A uz oči često idu i uši.

*Po zakonu se u tamnicu čovek i žena bacaju
Što gusku s javne zemlje otimaju.
A guske zemlju neće imati
Dok se ne reše ponovo je prigrabiti.*

Lenora Dav objasnila mi je da je javna zemlja površina koju svi mogu da koriste. Ponekad mirovnjaci oteraju nju i guske sa livade bez nekog konkretnog razloga. Ona kaže da je to tek kašičica nevolje u moru nepravde. Tera me da brinem, a ja sam Abernatijev.

Nekoliko gusaka šištanjem najavljuje moj dolazak. Lice Lenore Dav videle su prvo kada su se izlegle i samo nju vole. Ali danas će me, pošto imam kukuruz, trpeti. Bacam ga podalje da rasteram telohranitelje i nagnem se da je poljubim. Pa je ljubim još jednom. I još jednom. A ona mi uzvraća poljupce.

„Srećan rođendan“, kaže kada smo zastali da udahnemo. „Tek sam te kasnije očekivala.“

Misli na žetvu, ali ja ne želim da pričam o tome.

„Hati me je pustila ranije“, kažem joj. „I ovo mi je dala – poklon za rođendan.“ Izvlačim bocu.

„Pa, to ti neće biti teško da trampiš. Pogotovo danas.“ Ako se ne računa Nova godina, na današnji dan najviše ljudi se napije. „Četvoro dece... To će pogoditi mnoge porodice.“

Pretpostavljam da ćemo o tome pričati. „Biće sve u redu“, kažem, što i meni zvuči šuplje.

„Ne veruješ u to, zar ne?“

„Možda i ne verujem. Ali se trudim. Jer će se žetva desiti ma šta da ja verujem. Sigurno kao što je sigurno da će sunce sutra izaći.“

Lenora Dav se mršti. „Pa, nema dokaza da će se to desiti. Ne možeš računati da će se sutra desiti nešto samo zato što se desilo u prošlosti. To je neispravna logika.“

„Zar?“ kažem. „Jer je to, donekle, način na koji ljudi planiraju svoj život.“

„I to je delom naša nevolja. Mislimo da su stvari neizbežne. Ne verujemo da je promena moguća.“

„Pretpostavljam. Ali zaista ne mogu zamisliti da sutra sunce neće izaći.“

Brazda joj se useca između obrva dok pokušava da dokuči odgovor na ovo. „Možeš li da zamisliš kako izlazi u svetu u kom nema žetve?“

„Ne na moj rođendan. Nikada nisam doživeo da moj rođendan osvane bez žetve.“

Trudim se da joj skrenem pažnju poljupcem, ali je ona rešena da me natera da shvatim. „Razmisli. Kažeš: 'Rođendan mi je i žetva je.

Prošle godine na moj rođendan takođe je bila žetva. Pa će svake godine na moj rođendan biti žetva.' Ali ne možeš to da znaš. Mislim, žetva nije postojala pre petnaest godina. Daj mi jedan dobar razlog zašto da nastavi da se dešava samo zato što je tebi rođendan.“

Za devojkicu koja je tiha u javnosti, bogami ume u četiri oka da sipa reči. Ponekad ju je teško pratiti. Lenora Dav sve objašnjava strpljivo, ne drži se nadmeno, ali možda je malčice prepametna za mene. To je možda lepa pomisao, svet bez žetve, ali ja zaista ne vidim da je to moguće. Kapitel ima svu moć i to je to.

„Nisam rekao da je to samo zato što je moj rođendan. Rekao sam...“ Šta sam rekao? Ne mogu sada više da se setim. „Izvini, izgubio sam se.“

Lice joj se rastužuje. „Ne, izvini ti. Tebi je rođendan, a ja pričam o bog te pita čemu.“ Zavlači ruku u džep i vadi mali paket umotan u parče tkanine gličjesive boje vezane vrpcom, iste mestimično zelene boje kakve su bile i njene oči. „Srećan rođendan. Tam Amber je ovo napravio. Trampila sam jaja za metal i pomogla mu da napravi dizajn.“

Osim što sumanuto dobro svira mandolinu, Tam Amber je najbolji kovač u Distriktu 12. Njemu se svi obraćaju kada su im potrebne nove alatke ili kada im se delovi starih mašina slome. Berdok ima tuce njegovih vrhova za strele prema kojima se ponaša kao da su od zlata, a stariji svet u gradu ima i nakit koji je napravio od pravog srebra ili zlata, istopljenog od nasleđenih komada i preoblikovanog. Ne mogu ni da zamislim šta bi mogao da napravi za mene, ali željno razvezujem vrpcu.

Nisam odmah prepoznao predmet koji mi je iskliznuo na dlan. U pitanju je tanka metalna traka u obliku slova C. Prsti mi se prirodno sklapaju oko savijene stražnje strane dok zagledam živopisne životinje sukobljene na krakovima. Glava zmije sikće ka kljunu dugovrate ptice. Širim dlan i vidim da se metalne krljušti i perje protežu i naposljetku stapaju tako da ih nije moguće razlučiti. Dva mala prstena zavarena su za životinje, jedan iza svake glave. Možda za lanac?

„Prelepo je“, kažem. „Ovo je da se nosi, zar ne?“

„Pa, znaš, ja volim da moji ukrasi imaju svrhu“, odgovara Lenora Dav, zagonetno me pustivši da sam donesem zaključak.